

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (36)

спецвипуск до

*Всеукраїнського актуального мережевого семінару
«Сучасна дошкільна освіта: стратегія, тактика,
виміри змін»*

та

*I-го Регіонального конкурсу есе англійською мовою
“Vinnytsia Thinks English”*

Вінниця – 2021

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 1 (36)

Свідоцтво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Конкурси

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 2 від 18 березня 2021 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2021. – Випуск 1(36). – 160с.

СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: СТРАТЕГІЯ, ТАКТИКА, ВИМІРИ ЗМІН

Концептуальні засади програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей.	
ЖУРБА К. О.	5
Формування креативної компетентності майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти в умовах сучасного освітнього простору. ЗАСИПКІНА Л.А.	10
Готовність до інноваційної діяльності як складова професійної компетентності сучасного вихователя. РУДА Т. В.	13
Організація дистанційного навчання на факультеті дошкільної освіти та музичного мистецтва. ФЕДЧИШИНА Т.Л.	16
Підготовка майбутніх педагогів закладів дошкільної освіти до реалізації інтерактивних технологій в інклюзивному освітньому середовищі. ТОКАР Л. П.	21
Психологічна компетентність майбутнього вихователя як складова його педагогічної майстерності. КЛИМЕНКО О. Ф.	26
Формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя початкових класів при вивченні педагогічних дисциплін. ЛУЦИНКЕВИЧ Л. А.	30
Наступність у роботі ЗДО та початкової школи як передумова якісної неперервної освіти. МИХАЙЛИШИН Р. Р.	35
Виховна робота в закладі вищої освіти як умова професійної підготовки майбутніх вихователів. ПІСОЦЬКА Л.С.	41
Модель організації здоров'язберігаючого навчально-виховного процесу в сучасному закладі дошкільної освіти. РАТОВСЬКА Г.Ф.	45
Психологічні особливості адаптації дітей з особливими освітніми потребами до умов закладу дошкільної освіти. СЛИЗЬКОУХА О.О.	49
Художня література як важливий засіб виховного впливу на особистість дитини дошкільного віку. СЕРГЄЄВА З. П.	52
Використання елементів ейдетики в роботі з дітьми шестирічного віку. РЕМЕНЯК Т.С.	56
Інноваційні технології в ознайомленні дітей дошкільного віку з художньою літературою. ПАСІКОВА Н.І.	60
Використання інноваційних оздоровчих технологій в закладах дошкільної освіти. ПАВЛЮК Л.П.	67
Мистецько-педагогічний потенціал музики в системі дошкільної освіти України. МАЗУР А. М.	70
Психологічна рівновага батьків – як запорука успішного виховання дітей в умовах пандемії. БЕВЗ В.В.	74
Організація роботи з обдарованими дітьми в закладі дошкільної освіти. БОРАК Н.А.	78
STREAM-освіта у сучасному дошкіллі. ВОЙТЕНКО О.М.	82
Формування професійного іміджу музичного керівника закладу дошкільної освіти. ГАВРИЛЮК О. А.	85
Формування природничої компетентності у дітей дошкільного віку в контексті творчої спадщини Василя Сухомлинського. ДРАЧЕНКО В.В.	88

Застосування інтерактивних методів у професійній діяльності педагога ЗДО на засадах концепції НУШ. ЗАГРИЗЛА В. В.	92
Розвиток музично-сенсорних здібностей дітей дошкільного віку засобами музичної виразності. КАСЬКО Т.В.	96
Умови організації інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. СОРОЧАН М.П.	99
Музично-дидактичні ігри як засіб розвитку сенсорних здібностей. БОГОЦЬКА В.М.	103
Виклики часу: нові ролі викладача ВНЗ –коуч, тьютор, фасилітатор. ТАРАШЕВСЬКА О.В.	106
Креативність– складова фахової підготовки майбутніх учителів. ТВЕРДОХЛІБ Н. В.	109
Методика викладання образотворчого мистецтва в контексті підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. ХОМІЦЬКА Н.М.	112
Формування професійної самосвідомості майбутнього вихователя як умова його професіоналізації. ЦІСАР І. В.	114

ЕСТЕТИЧНЕ, ПРАВОВЕ ТА ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО МАЙБУТНЬОГО КРАЇНИ

Музичне заняття – головна форма навчання і формування художньої майстерності. КАЛАШНЮК Є.Й.	118
Формування національної самосвідомості студентів засобами української народної пісенної культури. МАЗУР А. М.	123
Удосконалення фізичної підготовленості здобувачів освіти навчальних закладів ДСНС України засобами гирьового спорту. КРАСУЦЬКИЙ В. М., ОСАДЧУК О. Ю., ПАЛАМАРЧУК Ю. Г.	127
Право на освіту у сучасному вимірі. ПЛОТИЦЬКА Ю.П.	132
Успіхи та досягнення легкоатлетів вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу. ПРИСЯЖНЮК Д.С. КОВІНЬКО М.С.	135

ВІДОМІ ІМЕНА 138

Баснописець И.А. Крылов. Мораль и дидактика. **МЕЛЬНИК Т.Н., КИСЕЛЁВ Д.Л.**

ШКОЛА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

Методика використання інформаційних технологій на уроках з основ здоров'я в 4 класі. БОГДАНА ДЗЮБЕНКО	141
Розвиток спритності дітей шкільного віку засобами дзюдо. УЛЯНА КІСІЛЬ	145
Використання інформаційних технологій навчання на уроках математики в початкових класах. ДІАНА МУДРАК	148
Музикознавчі аспекти використання творів Л.В. Бетховена на уроках музичного мистецтва в початкових класах. АНАСТАСІЯ ХАРЧУК	151
І-Й РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНКУРС ЕСЕ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ “VINNYTSIA THINKS ENGLISH”	155
ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ СТАТЕЙ	

СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА: СТРАТЕГІЯ, ТАКТИКА, ВИМІРИ ЗМІН

2. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / Беленька Г. В. та ін. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. 492 с.
3. Коваленко В. В. Мультиплікаційна продукція як засіб формування соціальної компетентності учнів молодших класів. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2016. 8 (51). С.16-18.
4. Литвинова С. Г., Мельник О. М. Використання електронних освітніх ігрових ресурсів у навчально-виховному процесі початкової школи: метод. рекомендації. Київ: Компринт, 2016. 85 с.
5. Носенко Ю. Г., Матюх Ж. В. Зарубіжний досвід використання інформаційно-комунікаційних технологій в інклюзивній дошкільній освіті. *Нова педагогічна думка* № 4 (84). 2015. С.95-102.
6. Ониськів М. С., Білінська О. С. Використання інтегрованих технологій у процесі особистісно-зорієнтованого навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Дитина з особливими потребами*. 2019. № 2. С. 2–3.
7. Софій Н. З., Найда Ю. М. Середовище, що належить дітям: poradnik для педагогів закладів дошкільної освіти. ЮНІСЕФ, ВФ «Крок за кроком». Київ, 2019. С. 16–17.

*Стаття надійшла до редакції
18 грудня 2020*

ПСИХОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

УДК 37.091.12:159:005.336.2

КЛИМЕНКО О. Ф.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, викладач методики формування
елементарних математичних уявлень*

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

The article contains the results of theoretical and experimental study of teacher's psychological competence. The contents, characteristics and structure of psychological competence are determined and described. It has been proved that psychological competence is one of the defining ones in the structure of modern teacher's pedagogical activity and a component of his/her professional competence. Psychological competence is a consistency between knowledge, practical skills and actual behavior a teacher demonstrates during the pedagogical interaction.

Psychological competence, along with special and methodical ones, is an integral part of the professional competence of a modern pre-school teacher.

Key words: *pedagogical activity, competence, professional competence, psychological competence.*

Постановка проблеми. На сучасному з головних завдань педагогічних вузів є етапі модернізації професійної освіти одним випуск професійно-компетентного

спеціаліста. Ключовою фігурою в педагогічному процесі ЗДО є вихователь, покликаний усебічно сприяти і керувати процесом навчання, виховання дитини.

Педагогічна діяльність особлива за своєю складністю. Її ефективність залежить від рівня розвитку психологічної компетентності, оскільки компетентний у цій галузі педагог може скористатися всім арсеналом психологічних ресурсів, необхідних у конкретній ситуації, він володіє достатнім запасом психологічним знань, що дозволяють приймати компетентні рішення, може правильно організувати взаємодію з вихованцями, щоб уникнути професійних деформацій, розчарування в собі і своїй діяльності.

Тобто рівень психологічної компетентності педагога визначає рівень його професійності.

Психологічна компетентність - це одна із підструктур професійних якостей особистості, без якої неможлива реалізація нових сучасних підходів в освіті. Сформованість психологічному компоненту професійної компетентності гарантує забезпечення взаєморозуміння і співробітництва в підсистемах «вихователь-дитина», «вихователь-батьки», «батьки-дитина», «дитина-дитина».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема вдосконалення системи освіти шляхом підвищення рівня компетентності педагога активно обговорюється у науці. Вчені Н. Босак, Ю. Головач, С. Максименко, О. Палій, В. Родіонов та ін. присвятили свої наукові дослідження вивченню різноманітних аспектів формування професійної, комунікативної та психологічної компетентності. Соціальні, організаційні, психологічні, педагогічні аспекти проблеми компетентності висвітлено в роботах І.

Ісаєва, Н. Кузьміної, Л. Подимової, В. Сластьоніна та ін. А. Гідрон, В. Девятко, Ю. Ємельянов, А. Журавльов, Р. Максимова, Л. Петровська і ін. визначали сутність понять соціально-психологічної та комунікативної компетентності. Особливості формування психологічної компетентності розглядаються у дослідженнях М. Аргайл, А. Брушлинського, Л. Лазаренко, М. Лук'янової, О. Полуніної, Т. Щербакової та ін. В останні роки з'явилися емпіричні дослідження різноманітних аспектів психологічної компетентності вчителя (О.В. Алферов, О.В. Гутко, М.М. Корчагіна, С.А. Мансурова, С.М. Чаткіна, Т.М. Щербакова, І.С. Якиманська).

У той же час потребують визначення і розкриття психолого-педагогічних умов формування психологічної компетентності сучасного вихователя, теоретичний аналіз різних аспектів зазначеної проблеми, то є об'єктивною необхідністю у вдосконаленні професійної компетентності вихователя ДНЗ як суб'єкта педагогічної діяльності зумовили вибір теми даного дослідження.

Мета дослідження - розкриття суті дефініції психологічна компетентність вихователів ДНЗ та особливостей її формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незважаючи на очевидну значимість проблеми на сьогодні немає єдиного підходу до розуміння поняття «психологічна компетентність». Так, психологічна компетентність визначається як сума необхідних психологічних знань (О. Д. Алферов) і психологічних навичок (І. С. Якиманська), ступінь відповідності знань, умінь та навичок вирішенню проблем на психологічному рівні (М.Є. Бершадський), інтегрований особистісний ресурс у формі психологічних функцій (С.М. Чаткіна).

Щербакова Т.М. [8, с. 10] наголошує, що психологічна компетентність є інтегральною акмеологічною характеристикою педагога, яка забезпечує конструктивне вирішення завдань професійної діяльності, спілкування і саморозвитку. Дана характеристика дозволяє вчителю доцільно використовувати особистісні ресурси, мінімізувати витрати, актуалізувати приховані можливості інших, конструювати продуктивні моделі саморозвитку.

Лазаренко Л.А. [5, с.67] відзначає, що психологічна компетентність повинна включати в себе здібність педагога сприймати психологічну інформацію, усвідомлювати її, вибудовувати на її основі систему взаємин, приймати грамотно виважені рішення. Психологічною компетентністю позначають сукупність визначених якостей особистості, які зумовлюються високим рівнем її психолого-педагогічної підготовленості і забезпечують високий рівень самоорганізації педагогічної діяльності.

У роботі Андронові Н. В. [2] зазначається, що даний вид компетентності завжди співвідноситься з діяльністю спеціаліста, є частиною його психологічної культури, свідченням професіоналізму, інструментом, який забезпечує ефективність професійної діяльності.

Полуніна О. В. [7, с. 2] визначає психологічну компетентність - як здатність особистості ефективно застосовувати структуровану систему знань для побудови та налагодження процесу особистісної, соціальної й професійної взаємодії. Психологічну компетентність слід відрізняти від психологічної готовності і професійної майстерності, її природа складається з відповідних знань, уявлень, стереотипів. Як складову професійної підготовки вчителя, сукупність знань, умінь

і навичок з психології; чіткість позиції щодо її ролі в професійній діяльності педагога; уміння використовувати психологічні знання в роботі; уміння бачити за поведінкою дитини її стан, рівень розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери, рис характеру; здібність оцінювати ситуацію у взаєминах з дитиною, колективом дітей і обирати раціональний спосіб спілкування, розкриває психологічну компетентність О. Д. Алферов [1, с. 116].

Своєрідність погляду на дану дефініцію має Казаннікова О. В. [3], яка підкреслює, що психологічна компетентність педагога позначає можливості людини, яка займається педагогічною діяльністю. Це комплексний термін, і він не зводиться ні до педагогічних здібностей, ні до освіченості учителя в сфері педагогіки та психології, ні до комплексу особистісних рис. Психологічна компетентність розглядається як максимально адекватна, пропорційна сукупність професійних, комунікативних та особистісних якостей педагога, які забезпечують не тільки загально професійну підготовленість, а й високий рівень професійної самосвідомості, уміння керувати своїм психічним станом.

У сучасній психології є різні погляди щодо класифікації і структурної наповненості психологічної компетентності. Так, Л. Лазаренко, Т. Щербакова у системі психологічної компетентності відокремлює такі її підсистеми - когнітивну, комунікативну, соціальну й аутопсихологічну.

У структурі психологічної компетентності Н.В. Андронova [2] виділяє два основних блоки: інтелектуальний (когнітивний) - психологічні знання і психологічне мислення та практичний (дієвий) - психологічні уміння та навички.

Психологічна компетентність згідно висновків Куликової І., Кузьміної Н., Пазухіної С. та ін. має кілька взаємопов'язаних підструктур: соціально-перцептивну, соціально-психологічну, аутопсихологічну, психолого-педагогічну і комунікативну компетентність.

Лук'янова М. І [6] як основні складові психологічної компетентності виділяє три блоки. Перший - психолого-педагогічна грамотність (знання, які називають загально-професійними); другий - психолого-педагогічні уміння (здатність учителя використовувати свої знання в педагогічній діяльності, в організації взаємодії); третій - професійно важливі особистісні якості, які відображаються в професійній діяльності, впливають на вихованців, забезпечують своєрідність зовнішньої реалізації знань та умінь.

Отже, виходячи з вищесказаного можна зробити висновок, що психологічна компетентність - це складова професійної

компетентності фахівця. Вона визначається узгодженістю між знаннями, практичними уміннями і реальною поведінкою, яку педагог демонструє в процесі педагогічної взаємодії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати аналізу психолого-педагогічної літератури свідчать про те, що психологічній компетентності педагога приділяється значна увага. Психологічна компетентність, поряд з фаховою (спеціальною) та методичною, є невід'ємною складовою професійної компетентності сучасного вихователя ЗДО.

У психолого-педагогічних науках створено багатий фонд ідей та теоретичних положень, що становлять основу досліджень професійної компетентності, але недостатньо розроблені підходи до їх продуктивного використання в процесі засвоєння психологічного компонента педагогічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Алферов А.Д. Опыт и проблемы повышения психологической компетентности учителя/ А.Д. Алферов //Вопросы психологии. - 2001. - № 4. - С.116- 120.
2. Андропова Н.В. Умение разрабатывать психолого-педагогические рекомендации как компонент психологической компетентности учителя: автореф. дис. на соискание учён. степени канд. психол. наук: спец.: 19.00.07 «Педагогическая психология» / Н.В. Андропова. - Казань, 2000.- 16 с.
3. Казаннікова О.В. Психологічна компетентність педагога [Електронний ресурс] / О.В. Казаннікова. - 2012. - Режим доступу: <http://sworld.com.ua/konfer29/1200.pdf> SWorld - 18 -27 December 2012 <http://www.sworld.com.ua/index.phpru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/december-2012-MODERN>].
4. Куликова Т.И. Психологическая компетентность учителя начальных классов: учебное пособие/ Куликова Т.И., Дёкина Е.В., Пазухина С.В. - Тула: Изд-во «Имидж Принт», 2011. - 98 с.
5. Лазаренко Л.А. Психологическая компетентность педагога как фактор профессионализации/ Л.А. Лазаренко // Современные наукоёмкие технологии. - 2008. - № 1. - С. 67-68
6. Лукьянова М.И. Психолого-педагогическая компетентность учителя: Диагностика и развитие/ М.И. Лукьянова. - М.: Сфера, 2004. -144с.

7. Полуніна О.В. Психологічна компетентність викладача вищого педагогічного навчального закладу як чинник успішності управління процесом учіння студентів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня. канд. психол. наук: спец.: 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / О.В. Полуніна. - К., 2004. - 16 с.

8. Щербакова Т.Н. Психологическая компетентность учителя: акмеологический анализ: автореф. дис. на соискание учён. степени докт. психол. наук: спец.: 19.00.13 «Психология развития, акмеология» / Т.Н. Щербакова. - Ростов н/Д., 2006. - 26 с.

*Стаття надійшла до редакції
Ілюстопада 2020*

**ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ
ДИСЦИПЛІН**

УДК 373.3.043.2 – 06.2\3

ЛУЦИНКЕВИЧ Л. А.

заступник декана педагогічного факультету, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

The article is devoted to the problem of preparation of future primary school teachers for pedagogical activity in the conditions of inclusive education. Based on the analysis of the works of domestic and foreign scholars on the theory and practice of inclusive education, the essence of the concept of «inclusive teacher competence» is revealed. Priority is paid to the role of the pedagogical discipline «Fundamentals of Inclusive Pedagogy» in the system of training future professionals to work with children with special educational needs in primary school.

Key words: *inclusive education, inclusive pedagogy, teacher training, professional competence, inclusive competence, special educational needs, academic discipline.*

Постановка проблеми. Розбудова інклюзивної системи освіти пов'язана з необхідністю створення інклюзивних шкіл, класів для навчання осіб з особливими освітніми потребами (далі ООП) за індивідуальною освітньою траєкторією, надання психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових послуг, впровадження допоміжних засобів для навчання тощо. Враховуючи зазначене, актуалізується проблема підготовки педагога, здатного забезпечити здобуття якісної загальної середньої освіти особами з ООП, а саме: належно організувати безпечне освітнє інклюзивне середовище, адаптувати

освітні програми й плани, методи, засоби та форми навчання, використати для цього науково обґрунтовані, перевірені досвідом сучасні, інноваційні підходи, стратегії тощо.

У нашому дослідженні ми зосередили увагу на осмисленні змісту та особливостей підготовки майбутніх вчителів початкової школи до навчання й виховання дітей в умовах інклюзивної освіти при вивченні педагогічної навчальної дисципліни «Основи інклюзивної педагогіки».

Аналіз досліджень. Аналіз науково-педагогічної літератури, інших джерел інформації засвідчив, що в галузі освіти й науки є значні напрацювання вітчизняних і